

Turun kaupunki	§	Kokouspvm	Asia	1
Rakennus- ja lupalautakunta	86	08.04.2021	2	

3059-2021 (11 03 01)

Ympäristönsuojelulain 122 § mukainen päätös Kreate Oy:n meluntorjuntailmoituksesta koskien louhintaa (Erik Pommerilaisen ranta)

Tiivistelmä:

Kreate Oy:n meluilmoitus koskee Telakkarannassa 9.4. - 30.9.2021 suoritettavaa louhintaa. Päätöksessä annetaan määräyksiä louhinnasta aiheutuville melu- ja pölyhaitoille.

Rlupalk § 86

Ympäristönsinööri Helena Pakkala 7.4.2021:

Kreate Oy on 9.3.2021 toimittanut Turun kaupungin ympäristönsuojeluun ympäristönsuojelulain 118 §:n mukaisen ilmoituksen koskien louhintaa Telakkarannassa osoitteessa Erik Pommerilaisen ranta. Rakennus- ja lupalautakunta on myöntänyt työlle rakennus- ja maisematyöluvan 1.10.2020 § 224. Päätöksestä ilmenevät tontit ja kohteet, joilla ilmoituksen mukaisia töitä tehdään.

Ilmoittaja

Kreate Oy, Kalliorakentaminen
Haarakaari 42
04360 Tuusula
yhteyshenkilö: Olli Weman, p 045 8497888

Ilmoitus

Toiminnanharjoittaja on 9.3.2021 toimittanut ympäristönsuojeluun meluilmoituksen liitteineen, jota on täydennetty 10. ja 15.3.2021. Louhintatyöstä on tehty ympäristöselvitys (Forcit Consulting, 5.11.2020, Telakkaranta ajotunnelin osa 2), jossa on huomioitu mm. tärinään ja turvallisuuteen liittyvät vaatimukset. Laajenuksessa on kyse pihakannen alle jäävän ajotunnelin ja muuntamon laajentamisesta. Maisematyöluva koskee kallioseinämän sekä tonttien rakennusten pohjan louhintaa tarvittavilta osin ajotunnelin rakentamisen mahdollistamiseksi sekä kallion yläreunalla tarvittavien suojatukimuurien sekä niihin liittyvien suojatukiaitojen rakentamista. Päätöksessä on kielletty louhintatöiden suorittaminen 4. – 9.7.2021 sekä annettu lupaehdoja mm. hulevesien käsittelystä, louhinta- ja kaivuumassojen sijoittamisesta sekä turvallisuudesta.

Ilmoituksen mukaan louhintaa tehdään 1.4. – 30.9.2021 välisenä aikana maanantaista perjantaihin klo 7.00 – 18.00 ja lauantaisin klo 7.00 – 18.00. Räjähdyksiä ei tehdä välillä 4. – 9.7.2021. Työn aikana porausta tehdään lähes päivittäin. Räjähdyksiä tehdään työpäivän aikana 0 – 4 kertaa ja niiden määrä pyritään minimoimaan.

Louhittavan kallion kokonaismäärä on noin 17 500 m³ltr. Louhittava kallioalue sijaitsee lähellä Aurajoen rantaa ja siinä olevia asuinrakennuksia. Alue on aidattu. Louhinta varastoidaan aidatulla alueella. Louheenajo alkaa arvion mukaan heinäkuun alussa, jolloin kuormia lähtee noin 80 työpäivän aikana. Se

Turun kaupunki	§	Kokouspvm	Asia	2
Rakennus- ja lupalautakunta	86	08.04.2021	2	

pyritään tekemään keskitetysti ja mahdollisimman vähän ympäristöä häiriten. Kuljetusreitti kulkee Unionkatua pitkin tunnelin läpi Stålarinkadulle.

Työssä käytetään 1 – 2 porakonetta, yhtä kaivinkonetta sekä useita kuorma-autoja.

Louhittava kaistale on lounaispäästään osittain hyvin lähellä Aurajokea ja väliin jää ainoastaan Erik Pommerilaisen ranta -niminen katu. Suurin osa alueesta on kuitenkin noin 50 metrin päässä joesta, kun väliin jää vanhaa rantaan ulottuvaa telakka-aluetta.

Louhintatyömaa sijoittuu erittäin lähelle asuinrakennuksia, joita on jokaisessa ilmansuunnassa. Lähimmät asuinrakennukset ovat aivan työmaan tuntumassa. Lähimmillään asuintalo on koillisessa noin 40 metrin etäisyydellä työmaan idänpuoleisesta päästä. Useita asuinkerrostaloja on alle parin sadan metrin päässä. Häkkisen konepaja Oy:n teollisuusrakennuksen kulma on myös alle 50 metrin päässä. Useisiin Korppolaismäessä sijaitseviin pientaloihin etäisyyttä noin 100 metriä. Louhintatyömaan lounaispuolella osoitteessa Erik Pommerilaisen ranta 10 on lähin vastavalmistunut asuinkerrostalo noin 30 metrin päässä ja Erik Pommerilaisen ranta 12 ja 14 sijaitsevat 70 ja 110 metrin päässä. Lähimmät seuraavat asuinrakennukset lounaassa ovat runsaan 200 metrin päässä. Aurajoen vastarannalla olevaan Bore-hostellilaivaan on työmaalta etäisyyttä lähimmillään noin 120 metriä. Suomen Joutseneen ja muihin luoteen ja pohjoisen vastarannan museolaivoihin on matkaa noin 150 metriä. Lähimmät asuinrakennukset joen vastarannalla ovat Meritullinkadun ja Läntisen Rantakadun kulmassa noin 200 metrin päässä työmaan lähimmästä kohdasta mitattuna.

Ilmoituksen käsittely

Ilmoituksen vireilläolosta on kuulutettu Turun kaupungin internet-sivuilla 23.3. – 6.4.2021 välisenä aikana. Määräaikaan mennessä ei tullut muistutuksia.

Ympäristönsuojelun ehdotus toiminnan lupamääräyksiksi ja niiden perusteluiksi

Yleiset määräykset melu- ja pölyhaitan torjumiseksi

- Tämä päätös koskee ilmoituksen mukaista louhintaa aikavälillä 9.4. – 30.9.2021.
- Käytettävä työkalusto ja –menetelmät on valittava siten, että aiheutuvat melu- ja pölypäästöt jäävät mahdollisimman vähäisiksi. Niiden on edustettava parasta tähän tarkoitukseen käytettävissä olevaa kalustoa ja työtapaa.
- Toiminnasta aiheutuva melu ei missään vaiheessa saa aiheuttaa lähiympäristön asukkaille terveydellisin perustein annettujen raja-arvojen ylittymistä tai sen merkittävää uhkaa.
- Louhinnassa on käytettävä hydraulisesti vaimennettua ja imurilla varustettua porausvaunua. Tarvittaessa teräkärki on peitettävä kumisuojjalla melun vähentämiseksi.
- Mikään toiminta, kuten poraus, kiviaineksen siirtäminen, varastointi, lastaus, kuljetus tai työkoneiden liikkuminen työmaa-alueella, ei saa aiheuttaa ympäristöön leviävää häiritsevää pölyämistä. Pölyämistä on tarvittaessa vähennettävä riittävän tehokkaalla kastelulla koko alueella.

Turun kaupunki	§	Kokouspvm	Asia	3
Rakennus- ja lupalautakunta	86	08.04.2021	2	

- Louheen kuljetuksen aikana on huolehdittava työmaateiden tehokkaasta pölyntorjunnasta esimerkiksi kastelemalla. Tarvittaessa työmaalta poistuvan kuorma-auton renkaat on huuhdeltava, jotta pöly ei leviä työmaan ulkopuolelle.
- Louhintarintausta, varastokasojen sijoittelua tai muita mahdollisia siirrettäviä melusteita tulee mahdollisuuksien mukaan hyödyntää louhintamelun kulkeutumisen estämisessä lähimpien asuinrakennusten suuntaan.
- Mikäli sääolosuhteiden, kuten poikkeuksellisen kovan tuulen ja kuivan ilman takia, pölyn leviämistä asuinrakennusten tai oleskelualueiden suuntaan ei pystytä käytettävissä olevin torjuntakeinoin riittävästi estämään, tulee toiminta keskeyttää, kunnes olosuhteet paranevat.

Toiminta-ajat

- Louhintaa (porausta ja räjäytyksiä) sekä muita melua aiheuttavia töitä (louheen siirtelyä, kuormausta ja kuljetusta) saa tehdä arkisin maanantaista perjantaihin klo 7.00 – 18.00, paitsi kesä-, heinä ja elokuussa klo 8.00 – 18.00. Räjäytykset on ajoitettava klo 8.00 – 16.00 välille. Mikäli työssä joudutaan käyttämään iskuvasaraa, sen käyttö on sallittu klo 10.00 – 14.00. Louhintaa ja muuta kovaa melua aiheuttavaa työtä ei saa tehdä lauantaisin, sunnuntaisin, arkipyhinä eikä juhannus-aattona. Työpäivän aikana on tarvittaessa pidettävä taukoja meluavan työn tekemisessä ympäristön melualtistuksen vähentämiseksi.
- Poikkeustilanteissa louhintaa (porausta ja räjäytys) ja siihen liittyviä meluavia oheistoimintoja (kiviaineksen siirtely, lastaus, kuljetus yms.) voi tehdä koko urakka-aikana enintään kolmena lauantapäivänä klo 9.00 – 16.00. Lauantaityöt eivät saa ajoittua kesä-, heinä- tai elokuulle. Lauantaina poikkeuksellisesti tehtävästä louhinta- tai siihen liittyvästä oheistyöstä on perusteluineen etukäteen sähköpostitse ilmoitettava ympäristönsuojeluun sekä jaettava tiedote viereisiin asuintaloihin.
- Mikäli mahdollisten valitusten perusteella ilmenee, että lähialueella asuvat, työskentelevät tai oleskelevat kokevat meluhaitan erittäin häiritseväksi tai mittaukset osoittavat melutasojen olevan huomattavan korkeita, ympäristönsuojelu voi välittömästi rajoittaa päivittäistä työaikaa ilman erillistä päätöstä, ellei meluhaittaa muilla meluntorjunnallisilla keinoin pystytä riittävästi vähentämään.

Meluseuranta

- Toiminnanharjoittajan tulee tarvittaessa tarkkailla melutasoja lähimpien asuintalojen edustalla ja alueilla, joilla oleskelee ihmisiä.
- Kun porausta, rikutusta, räjäytyksiä tai vastaavaa erittäin voimakasta melua aiheuttavaa työtä tehdään usean päivän ajan kohdassa, josta on lähimpiin asuintaloihin etäisyyttä noin 50 metriä tai vähemmän, on toiminnanharjoittajan tarvittaessa teetettävä ympäristönsuojelun hyväksymällä ulkopuolisella asiantuntijalla mittauksia melutasojen terveydellisiin perusteisiin annettuihin raja-arvoihin vertaamiseksi. Mittausten on tarvittaessa oltava jatkuvatoimisia. Toiminnanharjoittajan on välittömästi ryhdyttävä selvityksen edellyttämiin toimenpiteisiin meluhaitan vähentämiseksi.
- Mittaustulokset ja -selvitykset sekä tiedot toimenpiteistä on välittömästi toimitettava ympäristönsuojeluun.

Turun kaupunki	§	Kokouspvm	Asia	4
Rakennus- ja lupalautakunta	86	08.04.2021	2	

Tiedotus

- Toiminnanharjoittajan tulee kirjallisesti tiedottaa meluavan työn tekemisestä työmaan vaikutuspiirissä oleviin asuintaloihin, majoitus-, museo-, liike- ja muihin toimitiloihin. Tiedotteesta tulee ilmetä työn kokonaiskesto ja päivittäiset työajat sekä työmaasta vastaavan henkilön yhteystiedot. Annettujen yhteystietojen avulla tulee aina, kun työmaalla on toimintaa, olla tavoitettavissa toiminnasta vastaava henkilö. Tiedote on jaettava kerrostaloihin vähintään porraskäytäväkohtaisesti ja Korppolaismäen pientaloihin postilaatikkokohtaisella jakelulla. Jakelun on ulotuttava vähintään noin 150 metrin päässä työmaasta oleviin asuin- tai toimitiloihin sekä Aurajoen vastarannalla vähintään 200 metrin päässä työmaasta oleviin asuin- tai muihin rakennuksiin. Tiedote on jaettava noin viikkoa ennen työn alkamista.
- Toiminnanharjoittajan on tarpeen mukaan järjestettävä asukkaille kuulemistilaisuuksia.
- Toiminnanharjoittajan on pyydettyä etukäteen ilmoitettava lähiympäristön asukkaille täsmälliset päivittäiset räjäytysajankohdat.

Perustelut

Määräykset on annettu tilapäisestä toiminnasta ympäristölle aiheutuvien ympäristöhaittojen vähentämiseksi. Työmaa sijaitsee asuintalojen keskellä, aivan niiden välittömässä läheisyydessä. Lisäksi Aurajoen vastarannalla on majoitustiloja, asuntoja ja mm. museolaivoja sekä näyttely- ja ravintolatiloja.

Louhinnasta aiheutuvan meluhaitan torjuminen teknisin keinoin on haastavaa ja tapahtuu pääasiassa työaikaa rajoittamalla. Päivittäisen työajan liiallinen lyhentäminen kuitenkin pidentää työn kokonaiskestoa, mikä ei ympäristölle koituvan kokonaisrasituksen kannalta ole mielekäästä. Meluavimpien toimintojen päivittäistä työaikaa on rajoitettu eniten haitan vähentämiseksi.

Vaatus melun ja pölyn torjunnan kannalta parhaan mahdollisen työkaluston käyttämisestä on asuntojen läheisyyden takia perusteltua. Esimerkiksi porakoneen teräkärjen peittämisellä kumisuojoilla on todettu vähentävän melua jopa 10 dB.

Melun mittaaminen on tarpeellista viimeistään tilanteessa, kun asukkaat kokevat meluhaitat hyvin haitallisina. Kun louhintaa tehdään aivan asuintalon tai oleskelualueen vieressä, tarve melutasojen mittauksiin on olemassa muutenkin. Melumittaajan on oltava ympäristönsuojelun hyväksymä ulkopuolinen asiantuntijataho mittausten sekä tulosten tulkinnan laadun varmistamiseksi. Mittauksista laadittavassa raportissa tuloksia on verrattava terveydellisiin perusteisiin annettuihin raja-arvoihin ottaen huomioon asukkaille ja alueella oleskeleville muodostuvan altistumistason. Jatkuvatoimisilla mittauksilla tarkoitetaan esim. koko työpäivän kestäviä mittauksia. Mittaustulokset voivat edellyttää päivittäisen työajan lyhentämistä ja/tai uusien melun leviämistä estävien toimenpiteiden käyttöönottoa. Tarve päivittäisen työajan lyhentämiselle voi syntyä myös ilman mittauksia, jos ympäristön asukkaat kokevat työpäivän pituudesta johtuvan meluhaitan erittäin haitallisena. Ympäristönsuojelu voi välittömästi määrätä työaikaa lyhennettäväksi joko aamu- tai iltapäivästä tai pitämällä taukoa työpäivän aikana.

Tiedottaminen riittävän laajalle alueelle on haitan kokemisen kannalta tärkeää. Tarvittaessa toiminnanharjoittajan tulee varautua asukkaiden

Turun kaupunki	§	Kokouspvm	Asia	5
Rakennus- ja lupalautakunta	86	08.04.2021	2	

kuulemiseen esimerkiksi teams-kokouksen muodossa, ellei muunlaista tilaisuutta epidemiatilanteen takia voida järjestää.

Määräys räjäytysaikojen ilmoittamisesta etukäteen työn vaikutuspiirissä asuville heidän niin halutessaan on annettu, jotta esim. paukkuherkkien lemmikkieläinten omistajat saavat tarvittaessa etukäteen tiedon ja voivat varautua tuleviin paukkuihin. Tiedotus voidaan hoitaa esim. tekstiviestillä tai muulla sovitulla tavalla.

Tätä päätöstä on noudatettava muutoksen hausta huolimatta (YSL 200 §).

Sovelletut säännökset

Ympäristönsuojelulaki (527/2014) 118, 121-122, 200 §

Asetus ympäristönsuojelusta (713/2014) 26 §

Laki eräistä naapurussuhteista (26/1920) 17 §

Turun kaupungin ympäristönsuojelumääräykset

Turun kaupungin ympäristönsuojeluviranomaisen maksutaksa

Maksu

Päätöksestä peritään Turun kaupungin kaupunkiympäristölautakunnan 17.3.2020 85 § (3110-2020) hyväksymän maksutaksan mukainen 380 euron maksu. Lasku ilmoituksen käsittelystä peritään erikseen.

Muutoksenhaku

Tähän päätökseen saa hakea muutosta Vaasan hallinto-oikeudelta. Valitusosoitus liitteenä.

Oheismateriaali 1 Meluilmoitus liitteineen

Oheismateriaali 2 Rakennus- ja lupalautakunnan 1.10.2020 § 224 myöntämä rakennus- ja maisematyölupapäätös

Ympäristönsuojelupäällikkö Olli-Pekka Mäki:

Ehdotus Rakennus- ja lupalautakunta päättää hyväksyä ympäristönsuojelun ehdotuksen toiminnan lupamääräyksiksi.

Päätös Ehdotus hyväksyttiin.

Jakelu

ao Kreate Oy
tied Lounais-Suomen poliisilaitos
tied Varsinais-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus
tied Kaupunkiympäristötoimiala, rakennusvalvonta
tied Kaupunkiympäristötoimiala, ympäristönsuojelu

Rakennus- ja lupalautakunta

08.04.2021 § 86

3059-2021

Valitusoikeus	<p>Päätökseen haetaan muutosta hallintovalituksella. Asian käsittelystä perittävään maksuun haetaan muutosta samassa järjestyksessä kuin pääasiaan.</p> <p>Valitusoikeus on:</p> <table border="1"> <tr> <td data-bbox="352 461 421 510">1)</td> <td data-bbox="421 461 1528 510">asianosaisella</td> </tr> <tr> <td data-bbox="352 510 421 595">2)</td> <td data-bbox="421 510 1528 595">rekisteröidyllä yhdistyksellä tai säätiöllä, jonka tarkoituksena on ympäristön-, terveyden- tai luonnon-suojelun taikka asuin ympäristön viihtyisyyden edistäminen ja jonka toiminta-alueella kysymyksessä olevat ympäristövaikutukset ilmenevät</td> </tr> <tr> <td data-bbox="352 595 421 645">3)</td> <td data-bbox="421 595 1528 645">toiminnan sijaintikunnalla ja muulla kunnalla, jonka alueella toiminnan ympäristövaikutukset ilmenevät</td> </tr> <tr> <td data-bbox="352 645 421 701">4)</td> <td data-bbox="421 645 1528 701">Varsinais-Suomen ELY-keskuksella (valtion valvontaviranomainen) sekä toiminnan sijaintikunnan ja vaikutusalueen kunnan ympäristönsuojeluviranomaisella</td> </tr> <tr> <td data-bbox="352 701 421 748">5)</td> <td data-bbox="421 701 1528 748">asiassa yliestä etua valvovalla viranomaisella.</td> </tr> </table>	1)	asianosaisella	2)	rekisteröidyllä yhdistyksellä tai säätiöllä, jonka tarkoituksena on ympäristön-, terveyden- tai luonnon-suojelun taikka asuin ympäristön viihtyisyyden edistäminen ja jonka toiminta-alueella kysymyksessä olevat ympäristövaikutukset ilmenevät	3)	toiminnan sijaintikunnalla ja muulla kunnalla, jonka alueella toiminnan ympäristövaikutukset ilmenevät	4)	Varsinais-Suomen ELY-keskuksella (valtion valvontaviranomainen) sekä toiminnan sijaintikunnan ja vaikutusalueen kunnan ympäristönsuojeluviranomaisella	5)	asiassa yliestä etua valvovalla viranomaisella.
1)	asianosaisella										
2)	rekisteröidyllä yhdistyksellä tai säätiöllä, jonka tarkoituksena on ympäristön-, terveyden- tai luonnon-suojelun taikka asuin ympäristön viihtyisyyden edistäminen ja jonka toiminta-alueella kysymyksessä olevat ympäristövaikutukset ilmenevät										
3)	toiminnan sijaintikunnalla ja muulla kunnalla, jonka alueella toiminnan ympäristövaikutukset ilmenevät										
4)	Varsinais-Suomen ELY-keskuksella (valtion valvontaviranomainen) sekä toiminnan sijaintikunnan ja vaikutusalueen kunnan ympäristönsuojeluviranomaisella										
5)	asiassa yliestä etua valvovalla viranomaisella.										
Valitusviranomainen	<p>Hallintovalitus tehdään Vaasan hallinto-oikeudelle</p> <p>Postiosoite: PL 204, 65101 Vaasa</p> <p>Käyntiosoite: Korsholmanpuistikko 43, 4. krs., 65100 Vaasa</p> <p>Sähköpostiosoite: vaasa.hao@oikeus.fi</p> <p>Sähköinen asiointi: Valituksen voi tehdä myös hallinto- ja erityistuomioistuinten asiointipalvelussa osoitteessa https://asiointi2.oikeus.fi/hallintotuomioistuimet</p> <p>Faksinumero: 029 5642 760</p> <p>Puhelinnumero: 029 5642 780 (kirjaamo)</p> <p>Hallinto-oikeuden kirjaamon aukioloaika: päivittäin klo 8.00 – 16.15</p>										
Valitusaika ja sen alkaminen	<p>Tiedoksisaannin katsotaan tapahtuneen seitsemäntenä päivänä kuulutuksen julkaisemisesta viranomaisen verkkosivuilla. Valitusaika on 30 päivää tiedoksisaannista.</p> <p>Valitus on toimitettava valitusviranomaiselle viimeistään valitusajan viimeisenä päivänä ennen kirjaamon aukioloajan päättymistä.</p> <p>Tiedoksisaantipäivää ei lueta valitusaikaan. Jos valitusajan viimeinen päivä on pyhäpäivä, itsenäisyyspäivä, vapunpäivä, joului- tai juhannusaatto tai arkilauantai, saa valituksen tehdä ensimmäisenä arkipäivänä sen jälkeen.</p>										
Päätöksen antaminen	<p>Päätös on annettu tiedoksi julkaisemalla kuulutus ja kuulutettava asiakirja yleisessä tietoverkossa viranomaisen verkkosivuilla 14.04.2021</p>										
Valituksen muoto ja sisältö	<p>Valitus on tehtävä kirjallisesti. Sen voi toimittaa myös sähköisesti..</p> <p>Valituksessa, joka on osoitettava valitusviranomaiselle, on ilmoitettava:</p> <ul style="list-style-type: none"> - päätös, johon haetaan muutosta - miltä kohdin päätökseen haetaan muutosta ja mitä muutoksia siihen vaaditaan tehtäväksi - perusteet, joilla muutosta vaaditaan. <p>Valituksessa on ilmoitettava valittajan nimi ja kotikunta. Jos valittajan puhevaltaa käyttää hänen laillinen edustajansa tai asiamiehensä tai jos valituksen laatijana on joku muu henkilö, valituksessa on ilmoitettava myös tämän nimi ja kotikunta.</p> <p>Valituksessa on lisäksi ilmoitettava postiosoite, puhelinnumero ja muut tarvittavat yhteystiedot. Jos päätös valitukseen voidaan antaa tiedoksi sähköisenä viestinä, tulee ilmoittaa myös sähköpostiosoite.</p> <p>Valittajan, laillisen edustajan tai asiamiehen on allekirjoitettava valitus. Sähköistä asiakirjaa ei kuitenkaan tarvitse täydentää allekirjoituksella, jos asiakirjassa on tiedot lähettäjistä eikä asiakirjan alkuperäisyyttä tai eheyttä ole syytä epäillä.</p> <p>Valitukseen on liitettävä:</p> <ul style="list-style-type: none"> - päätös, johon haetaan muutosta, alkuperäisenä tai jäljennöksenä - todistus siitä, minä päivänä päätös on annettu tiedoksi, tai muu selvitys valitusajan alkamisen ajankohdasta - asiakirjat, joihin valittaja vetoaa vaatimuksensa tueksi, jollei niitä ole jo aikaisemmin toimitettu viranomaiselle. 										

Oikeuden- käyntimaksu	Hallinto-oikeudessa valituksen käsittelystä perittävä oikeudenkäyntimaksu on 260 euroa. Oikeudenkäyntimaksua ei peritä, jos hallinto-oikeus muuttaa valituksenalaista päätöstä muutoksenhakijan eduksi tai asia aineellisia kysymyksiä osaksikaan ratkaisematta palautetaan alemman viranomaisen käsiteltäväksi tai siirretään toimivaltaiselle viranomaiselle. Maksua ei myöskään peritä tuomioistuinmaksulain 5 §:ssä mainituissa asiaryhmissä eikä myöskään, mikäli asianosainen on muualla laissa vapautettu maksusta. Maksuvelvollinen on vireillepanija. Maksu on valituskirjelmäkohtainen.
----------------------------------	---